

PAUL KARL FEYERABEND (1924. – 1994.)

SADRŽAJ

1. ŽIVOT I DJELA

1. ŽIVOT I DJELA

Rodio se u Beču. Uz Th. S. Kuhna, I. Lakatosu, St. Toulmina i N. R. Hanson, Feyerabend se smatra utirateljem puta pragmatiskog obrata unutar diskuije o teoriji znanosti. On slijedi promjenu od tradicije logičkog empirizma i kritičkog racionalizma, kao normativno orijetiranih metateorija, k metodičkom postempiričkom pisanju povijesti znanosti. Ovdje u centru više ne stoje pitanja o logičkim, odnosno racionalnim kriterijima važenja znanstvenih teorija, već te teorije bivaju promatrane u psihološkim i sociološkim kontekstima njihove geneze.

Nakon drugog svjetskog rata Feyerabend je najprije studirao kazališne umjetnosti i glazbu, da bi potom u Beču započeo sa studijem povijesti, astronomije, matematike i fizike. Pripadao je u krug studenata koji su pod vodstvom filozofa Victora Kraftra raspravljali o temeljnim problemima prirodnih znanosti. U taj su krug među ostalima pripadali i filozofi kao L. Wittgenstein i G. H. von Wright. Pedesetih godina Feyerabend odlazi u Englesku da bi studirao kod K. R. Poppera. Tu se najprije priključio Popperovoj kritici empirizma koju je sam kasnije, okrenuvši se anarhizmu i dadaističkoj spoznajnoj teoriji kritizirao.

Feyerabend je protiv svih metodičkih standarda te pledira za slobodnu znanost i pluralizam metoda. Od 1958. djeluje kao profesor filozofije na Kalifornijskom sveučilištu Berkeley. Objavio je uz niz članaka te dva zapažena djela *Protiv prisile metode. Skica anarhističke teorije spoznaje* te *Spoznaja za slobodne ljude*.

Feyerabend poziva na odreknuće unutar svake teorije (ali i prakse) znanosti svih metodičkih standarda i predlaže anarhistički princip »anything goes« (sve prolazi), budući da samo taj princip omogućuje napredak u spoznaji. Tako on pledira i za pluralizam metoda i formulira protupravila kojih se treba držati svaki znanstvenik.

Znanstvenik se prije svega ne smije stidjeti operirati s hipotezama koje su protivne priznatim teorijama i uviđajnim činjenicama. Feyerabend pokušava utemeljiti relativizam. Sve tradicije moraju imati ista prava. Umjesto teorije znanosti treba oformiti inicijative građana. Slobodno društvo postupa prema relativističkim principima te tako temeljni princip »anything goes« postaje ovdje temeljni motiv društvene prakse.